

[Justitsministeren.]

Netop efterretningstjenesterne må i videre omfang end næsten alle andre grene af den offentlige forvaltning arbejde i det skjulte. Pressen og offentligheden vil kun kunne få spredte indtryk af efterretningstjenesternes arbejde og må vel derfor savne et reelt grundlag for at vurdere og eventuelt kritisere denne virksomhed. De metoder, som anvendes, og de resultater, som opnås, unddrager sig i det store og hele offentlighedens erkendelse. Dette må i et demokratisk samfund føles som en mangel. Grundlovens sikring af retten til at kritisere myndigheder og magthavere mindskes i værdi i det omfang, offentligheden afskæres fra at opnå kendskab til de virkelige forhold. Kritik baseret på et løst og ufuldstændigt kendskab til tingene vil normalt være uden positiv værdi. Retsplejelovens regler om offentlig retspleje og reglerne om offentlighed i forvaltningen er udtryk for bl. a. denne holdning i et retssamfund.

Ønsket om åbenhed krydses imidlertid som bekendt ofte af modstående hensyn, i særlig grad selvfølgelig når det drejer sig om efterretningsvirksomhed. På den anden side synes der netop over for denne form for virksomhed fra mange sider at føles et særligt behov for kontrol med metode og midler, hvilket vel er naturligt, da det — jeg taler her kun om politiets efterretningstjeneste — drejer sig om efterforskning og forebyggelse af forbrydelser, som for en meget stor del er politisk motiveret. Politiets efterretningstjenestes virksomhed vil derfor ofte kunne føles som angreb på friheden til at ytre og udfolde sig politisk.

Regeringens forslag søger at finde en løsning, hvor hensynet til statens sikkerhed er tilgodeset, men hvor der samtidig gives repræsentanter for den politiske opposition en reel mulighed for at vurdere og kritisere vedkommende ministers dispositioner på dette område. Vi har den opfattelse, at de fem i udenrigspolitisk nævn repræsenterede partier, for tiden altså alle folketingets partier, vil være i stand til at udpege repræsentanter, der på den ene side er i besiddelse af den ansvarsfølelse, som hvervet forudsætter, og på den anden side nyder en sådan tillid i deres partier, at disse stoler på, at deres repræsentanter i udvalget vil være i stand til på egen hånd at vurdere betydningen og

rækkevidden af de oplysninger, der meddeles udvalget.

Det, jeg her har sagt, må ikke opfattes således, at det parlamentariske udvalg, hvis det kommer til eksistens, ikke har noget ansvar. Udvalgets medlemmer har først og fremmest et ansvar over for det parti, der har udpeget dem. Dernæst er de ansvarlige over for offentligheden for, at de benytter den kompetence, de får tillagt, til at holde øje med efterretningstjenesterne, så disse ikke misbruger deres muligheder for at gå borgernes rettigheder for nær, og jeg kan godt med hr. Gert Petersens udtryk sige: til at sikre overholdelsen af borgernes grundlovssikrede rettigheder.

I tilslutning til det forud sagte bør det måske pointeres, at lovforslaget ikke tillægger udvalget nogen ubetinget ret til at afkræve ministeren oplysninger vedrørende efterretningstjenesterne. Ministeren, som har ansvaret for efterretningstjenestens virksomhed, må have ret til at nægte at give en ønsket oplysning, hvis han skønner, at det er nødvendigt, men det er en selvfølge, at vi på forhånd regner med kun yderst sjældent at måtte benytte os af denne beføjelse. Det politiske udvalg har jo kun mening, hvis dets medlemmer har mulighed for virkelig at sætte sig ind i efterretningstjenesternes virksomhed. Det må altså karakteriseres som noget meget sjældent, at dette udvalg ikke får oplysninger; jeg vil næsten sige, at der skal være tale om, at landets sikkerhed eller opklaring af alvorlige forbrydelser står på spil.

Regeringen har med forslaget om nedsættelse af det politiske udvalg ikke taget stilling til, om det såkaldte Wambergudvalg skal nedlægges eller fortsat bestå. Dette udvalg har virket siden 1964 med amtmand Wamberg, Vejle, som formand og højesteretssagfører Jon Palle Buhl, administrationschef Engberg-Pedersen samt rigsakirvar Hvidtfeldt som medlemmer. Det har i modsætning til det udvalg, der nu foreslås nedsat, ingen kompetence til at beskæftige sig med forsvarrets efterretningstjeneste.

Lad mig benytte lejligheden til at understrege, at regeringens ønske om at oprette et politisk udvalg omfattende begge efterretningstjenester ikke bør opfattes som en kritik af Wambergudvalgets arbejde. Jeg har tidligere offentligt sagt, at regeringen bl. a.